

Handreiking leerlingen met een functiebeperking (REC 3 leerlingen) in het Voortgezet Onderwijs

Mei 2013

Inhoudsopgave

1. Waarom een handreiking voor leerlingen met een functiebeperking?	3
2. Wie zijn de leerlingen met een functiebeperking?	3
3. Onderwijs voor leerlingen met een functiebeperking; Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld?	5
○ Verantwoordelijkheden van de school	5
○ Verantwoordelijkheden van de ouders en de leerling	6
○ Verantwoordelijkheden van de leerplichtambtenaar	6
○ Verantwoordelijkheden van de inspectie van het onderwijs	6
4. Zorgvraag in beeld ; vaststellen van de ondersteuningsbehoefte	7
○ Signaleren van de functiebeperking	7
• Algemene signalen	7
• Prestaties als signaal	8
• Verzuim als signaal	8
• Sociaal-emotionele problemen als signaal	8
5. Inventariseren van de functiebeperking en ondersteuningsbehoefte	9
6. Hoe begeleid je de leerling met een functiebeperking?	9
○ Mogelijkheden van aanpassingen binnen de school	9
• Contact	9
• Aanpassingen en middelen	10
• Hoe is de financiële ondersteuning geregeld?	11
• Wat is er mogelijk op het gebied van advies en begeleiding?	12
• Onderwijs thuis/ziekenhuis/revalidatiecentrum	13
○ Wat is er mogelijk wat betreft aanpassing in wet- en regelgeving?	15
• Aanpassen van de studieduur	15
• Aanpassingen in de studielast	15
• Toetsen en proefwerken	16
• Eindexamen	18
○ Maatwerk	20
○ Mogelijk overlijden	20
Bronvermelding	21

Handreiking leerlingen met een functiebeperking (REC 3 leerlingen) in het Voortgezet Onderwijs

1. Waarom een handreiking voor leerlingen met een functiebeperking?

We merken dat er op de VO scholen van het SWV VO-ZK veel vragen zijn over leerlingen met een REC 3 indicatie; de leerlingen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en/of een (langdurige) ziekte. Deze leerlingen zijn soms moeilijk in beeld te krijgen. Het komt ook regelmatig voor dat er specifieke kennis vereist is van de aandoening of ziekte om een jongere goed te kunnen begeleiden. Waar haal je die informatie vandaan? En wat zijn de juiste stappen in de begeleiding? Welke wettelijke mogelijkheden zijn er?

Middels deze handreiking willen we antwoord geven op vragen uit het veld en informeren over aanpak en begeleidingsmogelijkheden.

Het merendeel van de informatie hebben wij gevonden in : *“Talenten benutten. Handreiking VO”* uitgegeven door de WEC Raad in juni 2010. (zie bronvermelding). Sommige delen hieruit hebben we aangepast/herschreven naar de situatie binnen het Samenwerkingsverband VO Zuid Kennemerland. Sommige delen van de handreiking zijn integraal overgenomen.

2. Wie zijn de leerlingen met een functiebeperking?

Leerlingen met een functiebeperking (REC 3 leerlingen) zijn kinderen die een indicatie hebben, omdat zij een aantoonbare onderwijsbelemmering ondervinden als gevolg van:

- lage intelligentie; zeer moeilijk lerende kinderen
- een lichamelijke én/of verstandelijke beperking
- langdurig (chronische) ziekte
- epilepsie.

Vaak is er sprake van co-morbiditeit.

Met de invoering van Passend Onderwijs (augustus 2014) zal de term REC 3 leerling verdwijnen, er zal niet meer gewerkt worden met indicaties en wordt er gekeken naar welke specifieke ondersteuningsbehoefte een leerling heeft. Vandaar dat wij in de tekst verder zullen spreken over “leerling met een functiebeperking” en niet meer de term “REC 3 leerling” zullen gebruiken.

In deze handreiking gaat het om leerlingen op alle reguliere scholen.

Op een aantal scholen van ons samenwerkingsverband hebben leerlingen met een functiebeperking nog ambulante begeleiding vanuit de scholen voor speciaal onderwijs of schoolbesturen, vanuit de REC 3 indicatie.

Op deze scholen komen dus nog ambulante begeleiders, onder meer vanuit:

- De Regenboog (Mytyl- en Tytylonderwijs)
- De Albert Schweitzerschool (school voor langdurig zieken)
- De Waterlelie (school voor leerlingen met epilepsie)
- Helioscoop (Mytyl- en Tytylonderwijs en school voor langdurig zieken)

Op andere scholen van het SWV-VO-ZK worden de leerlingen met functiebeperking opgevangen in de trajectvoorziening. Wanneer in 2014 alle indicaties wegvallen, zullen alle leerlingen in de eigen school passende zorg en begeleiding krijgen binnen een trajectvoorziening.

Het percentage jongeren in het VO met een functiebeperking ligt rond de 16%. Het aantal leerlingen, waarvan bij de onderwijsinstelling bekend is, dat zij een functiebeperking hebben, ligt echter rond de 7%. Dit maakt duidelijk dat er nog heel wat doelgroepjongeren niet in beeld zijn. Overigens heeft niet iedere leerling met een functiebeperking extra begeleiding of voorzieningen nodig.

Een jongere op de Mytyl- of Tytylschool heeft meestal een zichtbare handicap. Soms kan het zijn dat pas na een goede observatie de handicap in kaart kan worden gebracht (*bijvoorbeeld bij DCD, DCD staat voor Developmental Coordination Disorder, in het Nederlands vertaald als stoornis in de ontwikkeling van de coördinatie van bewegingen of epilepsie*).

Bij (chronisch) zieke leerlingen zijn de ziekteverschijnselen niet altijd zichtbaar. Vandaar dat een chronische ziekte nogal eens kan leiden tot onbegrip. We kunnen dan spreken van een onzichtbare handicap.

Handicaps en chronische ziekten kunnen dus fysiek, verstandelijk of psychisch van aard zijn.

Veel voorkomende ziektes en/of handicaps zijn:

- **Astma** meer info op: www.longfonds.nl/over-longen/longziekten-overzicht/astma
- **CVS** (Chronisch Vermoeidheids Syndroom) meer info op: www.me-cvs-stichting.nl/jongeren/
- **CF** (Cystic Fibrosis, ook wel genoemd "taaislijm ziekte") meer info op: www.ncfs.nl/
- **Diabetes I en II** meer info op: www.diabetesfonds.nl
- **Ziekte van Duchenne** (spierdystrofie) meer info op: www.duchenne.nl/
- **Epilepsie** meer info op: www.epilepsie.nl

- **Hartafwijkingen** meer info op: www.hartstichting.nl/hartstichting/hart_voor_jeugd/
- **Jeugdreuma** meer info op: www.jeugdremavereniging.nl/
- **Kanker** (vaak leukemie of bottumor) meer info op: www.jongerenenkanker.nl/
- **Celebrale Parese** (spasticiteit) meer info op: www.bosk.nl/
- **DCD** (motoriek is aangedaan) meer info op: www.balansdigitaal.nl/stoornissen/dcd/
- **Spina Bifida** ("open ruggetje") meer info op: www.nvvn.org/patienteninfo/rug-spina-bifida.php en www.bosk.nl/
- **Eetstoornissen** (Obesitas/Anorexia) meer info op: www.eetstoornis.info/
- **Stofwisselingsstoornissen** meer info op: www.stofwisselingsziekten.nl/

3. Onderwijs voor leerlingen met een functiebeperking; Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld?

Waar leraren tegenop lopen zijn zaken als studieduur, studielast (wat kan je van ze vragen), studietempo en regelgeving m.b.t. de opleiding.

Verderop gaan we in op wat een school mag als het gaat om (adaptief) onderwijs, waar en hoe de school, leerling en ouders ondersteund kunnen worden en wat professionals, gemeenten en andere betrokkenen kunnen bieden.

Wanneer het gaat om het onderwijs aan leerlingen met een functiebeperking, is de school als eerste verantwoordelijk. Maar ook van de ouders en de leerling zelf, de leerplichtambtenaar en de onderwijsinspectie mag inzet verwacht worden.

Verantwoordelijkheden van de school.

De school is verantwoordelijk voor het onderwijs aan alle leerlingen, dus ook aan leerlingen met chronische klachten. Zo is dat ook in de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) geregeld. *

De school is niet verplicht op voorhand rekening te houden met verschillende soorten functiebeperkingen. Een gehandicapte of chronisch zieke leerling moet zelf kenbaar maken dat er een aanpassing verlangd wordt. Aanpassingen mogen geen 'onevenredige belasting' zijn voor de onderwijsinstelling. Als dit wel zo is kan de school de gevraagde aanpassing weigeren. Er is sprake van discriminatie wanneer geschikte en noodzakelijke aanpassingen worden geweigerd, zonder dat daartoe zwaarwegende redenen bestaan.

Volgens de Wet passend onderwijs zal de school in haar ondersteuningsprofiel aangeven welke leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften zij kan ondersteunen en welke niet.

***Wet gelijke behandeling** - De rechtspositie van gehandicapte en chronisch zieke leerlingen in het voortgezet onderwijs is met ingang van het schooljaar 2009-2010 verbeterd. Het kabinet heeft hiervoor de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte uitgebreid. De uitbreiding betekent dat ongelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte nu ook in het voortgezet onderwijs verboden is. Het verbod geldt voor: de toegang tot het onderwijs; het aanbieden van het onderwijs; het afnemen van toetsen; het afsluiten van onderwijs. Bovendien bepaalt de wet dat als (een ouder van) een leerling met een beperking om een doeltreffende aanpassing vraagt, de school verplicht is om deze te realiseren. Dit kunnen zowel materiële als immateriële aanpassingen zijn. Een aanpassing is geschikt wanneer deze een belemmering wegneemt en de zelfstandigheid van de betrokkene bevordert. Een aanpassing is noodzakelijk als niet met een andere aanpassing hetzelfde doel kan worden bereikt.

Deze uitbreiding van de “Wet gelijke behandeling “ moet leerlingen die met aanpassingen op school 'gewoon meekunnen', meer kansen bieden op geschikt onderwijs. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is, dat het creëren van gelijke kansen voor deze jongeren, een aangepaste en dus ongelijke aanpak (= positieve discriminatie) ten opzicht van hun medeleerlingen vereist en rechtvaardigt. De uitbreiding van de wet leidt er nog niet toe dat iedere leerling met een handicap of chronische ziekte altijd recht heeft op toelating tot een reguliere school van zijn of haar keuze.

Het Samenwerkingsverband VO Zuid-Kennemerland heeft een budget voor extra voorzieningen voor REC 3 leerlingen die GEEN reguliere ambulante begeleiding meer krijgen en meedraaien in de trajectvoorziening. Voor REC 3 leerlingen die nog ambulante begeleiding ontvangen krijgt de school nog het 'schooldeel' waaruit extra voorzieningen betaald kunnen worden .

Verantwoordelijkheden van de ouders en de leerling.

De jongere zelf en de ouders zijn verantwoordelijk voor het ingeschreven staan bij een school, voor het regelmatige schoolbezoek en voor de keuze van de schoolloopbaan. De ouders en de gehandicapte of chronisch zieke leerling moeten zelf aan de school kenbaar maken dat er een aanpassing op grond van de Wet gelijke behandeling verlangd word. Een aangepast onderwijs traject vraagt ook van de leerling en de ouders de nodige inzet. Meer nog dan bij het gewone onderwijsprogramma. De studie is dan wel aangepast aan de mogelijkheden van de leerling, maar het nieuwe traject vraagt meestal wel meer zelfwerkzaamheid. De leerling blijft verantwoordelijk voor het leveren van de vereiste (afgesproken) inspanningen en prestaties.

Verantwoordelijkheden van de leerplichtambtenaar.

De leerplichtambtenaar moet in eerste instantie toezicht houden op de naleving van de leerplichtwet. Maar het grootste gedeelte van de tijd is hij/zij actief bezig een oplossing te vinden voor problemen die de schoolloopbaan van een leerling in gevaar kunnen brengen. De leerplichtambtenaar kan in voorkomende gevallen een vrijstelling verlenen voor de verplichting tot regelmatig schoolbezoek.

Verantwoordelijkheden van de inspectie van het onderwijs.

Van de inspectie van het onderwijs wordt verwacht dat zij flexibel is in de manier waarop ze toezicht houdt. Stimuleren waar het kan en corrigeren waar het moet. Van onderwijsinspecteurs mag dus ook verwacht worden dat zij meedenken met scholen om bijzondere onderwijs trajecten te realiseren voor jongeren die, als gevolg van een functiebeperking, zonder maatwerk een sterk verhoogd risico lopen op nutteloze studievertraging, onnodige niveaudaling en voortijdig schoolverlaten.

4. Zorgvraag in beeld

Vaststellen van de ondersteuningsbehoefte

58% Van de chronische ziekten en handicaps zijn al bekend vòòr de middelbare schoolleeftijd.

In 36% van die gevallen gaat het om een aangeboren functiebeperking.

Indien de beperking bekend is, kan er een 'warme overdracht' vanuit groep 8 plaatsvinden, waardoor de betrokken ondersteuning kan worden gecontinueerd of worden overgedragen. In eerste instantie gaat het hier nog om geïndiceerde leerlingen, maar beide scholen doen er goed aan om ook niet-geïndiceerde leerlingen met een functionele beperking goed over te dragen.

Onderdeel van een goede overdracht is altijd een intakegesprek met de ouders en de leerling. De vraag moet dan niet alleen zijn of de jongere in het functioneren beperkt wordt door een handicap of chronische ziekte, maar ook of, en op welke wijze, de school hier rekening mee moet houden. Wat is de ondersteuningsbehoefte van de leerling en kan de vervolgschool van keuze hieraan voldoen?

Zoals eerder gesteld is de school niet verplicht op voorhand rekening te houden met verschillende soorten functiebeperkingen. Maar scholen hebben met ingang van augustus 2013 wel duidelijk in hun ondersteuningsprofiel aangegeven wat ze kunnen bieden en zijn geacht zich hieraan te houden.

Toch moeten de ouders en de gehandicapte of chronisch zieke leerling zelf kenbaar maken dat er een aanpassing op grond van de Wet gelijke behandeling verlangd wordt. Natuurlijk kunnen ze daarbij ondersteund worden door de mentor, de zorgcoördinator of de decaan.

Hier kunnen de eerste drempels al liggen:

- Uit de praktijk blijkt dat jongeren met een beperking vaak niet in staat zijn om hun onvermogen, wensen en behoeften duidelijk over te brengen. Soms lukt het zelfs niet om het aan hun ouder(s) duidelijk te maken.
- Er zijn ook leerlingen die hun beperking op de achtergrond (willen) stellen, die hun functiebeperking 'ontkennen' en die voor de klasgenoten niet voor de klachten willen uitkomen.
- In een aantal gevallen zullen ze kunnen beschikken over een deskundigenverklaring met betrekking tot het ziekte/klachtenbeeld. In nogal wat gevallen staan de jongere en de ouders als het om officiële erkenning (medisch of anderszins) van de klachten gaat (lange tijd) met lege handen. Dat maakt hen onzekerder bij de hulpvraag.

Signaleren van de functiebeperking

Of een jongere (zonder indicatie en/of medische verklaring) met een specifieke problematiek als zodanig (h)erkend wordt, is afhankelijk van het tijdig opvangen en doorgeven van signalen door de leerling zelf, de ouders, de docenten en de mentor.

Algemene signalen

- De leerling heeft zichtbare problemen met het (op tijd) op school komen; sjouwen van boekentassen; traplopen; deelnemen aan gymlessen; excursies; etc.
- De leerling slaagt er structureel niet of nauwelijks in om thuis nog iets aan schoolwerk te doen.
- De leerling heeft het zichtbaar moeilijk om in de dagelijkse schoolomgeving te functioneren, doordat het totaal aan prikkels te veel is.
- De leerling heeft niet genoeg aan de gestelde tijd voor toetsen, proefwerken, etc.

- De leerling heeft doorgaans een of twee keer extra uitleg nodig voor dat hij of zij iets kan opnemen of blijkt achteraf de uitleg helemaal niet te hebben begrepen.

Prestaties als signaal

- De leerling presteert plotseling of steeds vaker onder het niveau van vorige jaren of opvallend onder het geadviseerde opleidingsniveau.
- De leerling moet opvallend vaak gebruik maken van herkansingsmogelijkheden en loopt steeds meer achterstand op. Een overstap naar een lager opleidingsniveau is gemaakt of te verwachten.
- De leerling is al één of meerdere keren blijven zitten of gezakt of het is te verwachten dat dit zal gebeuren.

Verzuim als signaal

- Het is van belang om zowel het ongeoorloofde alsmede het geoorloofde verzuim goed in kaart te brengen. Structureel ziekteverzuim, of het nu gaat om kortere of langere ziekteblokken of om wekelijks ziekteverzuim van enkele of meerdere uren kan leiden tot een situatie waarbij de voortgang van de studie in gevaar komt, omdat er per saldo teveel lessen en instructies worden gemist.
- Belangrijk is het gegeven dat de leerling fysiek dan wel aanwezig kan zijn, maar in gedachten elders.

Sociaal-emotionele problemen als signaal

- De leerling ervaart een grote drempel ten aanzien van zijn sociale plek, acceptatie, achterstanden etc.
- De functiebeperking kan het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en van zijn zelfvertrouwen in de weg staan.
- In de middelbare schoolleeftijd is de aandacht van het kind sterk gericht op het eigen lichaam. De puber is veelvuldig bezig met mooi zijn, sterk zijn, aantrekkelijk zijn. Vooral een zichtbaar lichamelijke afwijking of gebrek kan voor een puber een zware last zijn, juist omdat het uiterlijk een grote rol speelt in het contact met leeftijdsgenoten.
- Een puber gaat ook veel meer piekeren over de gevolgen die zijn beperking nu en later voor hem heeft.
- In de ontwikkeling van pubers speelt de groep een centrale rol. Hierdoor kan er angst ontstaan om buiten die groep te vallen. De puber zal er alles aan doen om niet op te vallen, om niet anders te zijn dan de anderen.
- Een kind met een functiebeperking kan ook juist weerbaarder worden, omdat het zoveel moet overwinnen. Het kan zichzelf overschreeuwen hetgeen niet altijd even sympathiek kan overkomen.
- Kinderen met een beperking hebben grotere kans om in een depressie terecht te komen.

5. Inventariseren van de functiebeperking en ondersteuningsbehoefte

Allereerst zal de school de omvang van de belemmeringen moeten inventariseren. Veel informatie komt natuurlijk van de ouders en de leerling zelf, de docenten en de mentor, maar ook eerder onderwijs, eventuele indicaties en begeleiders die al bij de casus betrokken zijn (ambulant begeleiders, schoolmaatschappelijk werk), kunnen hieraan een bijdrage leveren.

De school moet nagaan wat de belastbaarheid van de leerling is, de effectieve deelname aan de lessen, de fysieke factoren, de computervaardigheid, het verzuim etc. Ook is het goed om te weten of er andere (medische of begeleidings-)trajecten lopen, zodat deze kunnen worden ingepast. Voor het uitwerken van de aanpassingen is het nodig om te inventariseren waar de leerling op dit moment in de leerstof 'staat'. De trajectbegeleider en/of mentor kan hier samen met vakdocenten en de leerling een helder overzicht van maken. Vervolgens zal er gekeken worden naar wat de leerling nodig heeft om zo optimaal mogelijk te functioneren; de ondersteuningsbehoefte en aanpak hiervan zal worden vastgelegd in een ontwikkelingsperspectief.*

** Met ingang van augustus 2014 zijn alle scholen verplicht een **ontwikkelingsperspectief** op te stellen voor alle leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. In dit plan worden niet alleen de te verwachten uitstroombestemming en de onderbouwing hiervan opgenomen, maar ook de te bieden ondersteuning, de begeleiding en eventuele afwijkingen in het onderwijsprogramma.*

Daarnaast is het handig om te weten wat de leerling voor ogen heeft met de opleiding. Al is het maar een gewenste richting. De trajectbegeleider kan hier een belangrijke rol vervullen. Als alleen al duidelijk wordt welke sector/profiel het niet zal worden, geeft dit al aanwijzingen voor de inzet- en energieverdeling over de vakken.

6. Hoe begeleid je de leerling met een functiebeperking?

Mogelijkheden van aanpassingen binnen de school

Het is belangrijk dat, in overleg met de leerling, de 'omgeving' (docenten en klasgenoten) geïnformeerd wordt over de aard van de handicap en over de beperkingen die deze met zich meebrengt. Benadruk dat het volgen van een reguliere opleiding voor een kind met een handicap veel doorzettingsvermogen vraagt. Ook van de mentor en de vakdocenten wordt extra inspanning gevraagd.

Contact!

De school is voor jongeren de belangrijkste bron voor sociale contacten buiten het gezin. Jongeren met een functiebeperking raken vaker geïsoleerd. Activiteiten als schoolreisjes, feestjes, excursies en werkweken vallen vaak het eerste af. Dit omdat ze meestal te inspannend zijn. Informatie over veranderingen en activiteiten worden op school uitgereikt en bereiken leerlingen die veel thuis zitten niet. Voor leerlingen die (langere perioden) helemaal niet naar school kunnen speelt mee dat de oorspronkelijke contacten langzaam verflauwen en soms zelfs helemaal wegvallen. Wie door ziekte achterop is geraakt komt vaak in een groep met jongere leerlingen terecht en heeft daarmee vaak minder aansluiting.

- Het is goed om duidelijke afspraken te maken over wie wat doet en deze ook vast te leggen in het ontwikkelingsperspectief (nu nog: handelingsplan). Probeer het als het maar even kan zó te organiseren dat een deel van de reguliere lessen, al is het maar voor één vak, op school gevolgd wordt. Zorg in elk geval –indien mogelijk– een vast moment van aanwezigheid af te spreken.
- Houd altijd contact met thuiszittende leerlingen: bezoekplanning, laat klasgenoten op vaste momenten contact houden d.m.v mailen/groepschatt/facebook/twitter, realiseren van virtuele aanwezigheid in de klas (klassencontact/webchair/digibeter), automatische verzending nieuwsbrieven en mededelingenbladen, verstuur uitnodigingen voor feesten en excursies of stuur gewoon met regelmaat een kaartje!
- Bereid een excursie voor op mogelijkheden en beperkingen van de leerling bijvoorbeeld door zelf vooraf een bezoek af te leggen, door goede voorbereiding en door het inschakelen van een medeleerling als ‘maatje’.
- De inzet van de verplichte maatschappelijke stages zou een mogelijkheid kunnen zijn om de medeleerlingen de gelegenheid te geven betrokken te raken.

Aanpassingen en middelen

Met de fiets naar school gaan is voor een aantal leerlingen met een functiebeperking niet mogelijk. Hetzelfde kan gelden voor het openbaar vervoer. Zelfs verplaatsing over kleinere afstanden binnen de school of het traplopen kan problematisch zijn. Hetzelfde geldt voor het sjouwen met boeken. Sommige van deze leerlingen hebben problemen met concentreren, onthouden, schrijven, lezen of praten. De schooldag zelf (stress, lawaai, mensenmassa, voortdurend wisselen van lokalen, agressie) kan al te vermoeiend zijn om zonder rustperiode te volbrengen.

In een aantal gevallen kan de school zelf een oplossing bieden:

- De school kan zorgen voor een extra boekenpakket voor de leerling in een (bereikbaar, op ooghoogte) kluisje op school. De leerling is dan af van het gesjouw van zware boekentassen van huis naar school.
- Het schoolgebouw moet toegankelijk zijn, ook voor rolstoelgebruikers.
- De leerling kan een liftpasje krijgen en als er nog geen lift is, kan er een traplift worden aangebracht. Dat is wel een kostbare oplossing, die niet altijd nodig is.
- Wellicht kan er geschoven worden in het rooster, zodat de leerling niet “naar boven” hoeft en de afstanden die binnen de school moet afleggen beperkt worden. Sommige scholen werken al met zoveel mogelijk vaste lokalen voor de klassen in plaats van voor de docenten.
- Er kan binnen de school een rustruimte worden aangewezen. Daarnaast kunnen er rustige werkplekken ingericht worden. De trajectvoorziening kan als zodanig dienst doen.
- Er kan binnen de school een afsluitbare, hygiënische ruimte worden aangewezen voor verschoning of het toedienen van medicatie. Vaak is dan ook een koelkast nodig.
- Er kan binnen (of buiten) de school een oplaadpunt voor de elektrische fiets worden aangewezen. Vaak worden deze (dure) fietsen ook gestald in de docenten fietsstalling.

Wat kunnen ouders doen:

- Ouders kunnen bij het UWV vergoeding vragen voor aanpassingen van een stoel of een bureau. Maar ook aan hulpmiddelen voor schrijven, lezen en horen, zoals brailleleesregel of een laptop. Aanpassingen aan de auto die speciaal bedoeld zijn om een kind met een functiebeperking naar school te kunnen brengen, zoals een kofferbaklift of een oprijgoot voor een rolstoel. Wanneer de leerling alleen op een aangepaste fiets naar school kan, kunnen de aanpassingen aan de fiets ook vergoed worden door het UWV.
- Veel hulpmiddelen voor persoonlijk gebruik zitten in het basispakket van de zorgverzekering.
- Voor mensen met weinig inkomsten is er daarnaast ook nog de mogelijkheid om voor de aanschaf van noodzakelijke hulpmiddelen een beroep te doen op het gemeentelijk participatiefonds.

Hoe is het geregeld met leerlingenvervoer:

- Vervoer naar school moeten ouders om te beginnen zelf regelen.
- In probleemgevallen kan soms gebruik worden gemaakt van de regeling leerlingenvervoer van de woongemeente. Voor de verschillende schooltypes gelden verschillende regelingen.
- Wanneer de leerling met het openbaar vervoer naar school kan, bestaat er in het voortgezet onderwijs geen recht op leerlingenvervoer.
- Als een leerling vanwege beperkingen geen gebruik kan maken van openbaar vervoer dan kan er hierop wel recht bestaan, ook als hierover niets in de regeling staat. Door de ouders, eventueel gesteund door de school, kan dan een verzoek ingediend worden bij het college van burgemeester en wethouders om in zo'n uitzonderlijke geval toch leerlingenvervoer te regelen.
- Voor leerlingenvervoer naar het beroepsonderwijs kunnen vervoerskosten vergoed worden door het UWV.

Hoe is de financiële ondersteuning geregeld?

LGF (leerlinggebonden financiering, rugzakje) & **Trajectvoorziening** (optimaal/speciaal)

Om de school te ondersteunen bij de realisatie van aanpassingen voor leerlingen met een functiebeperking kunnen de ouders voor hun kind een rugzakje (leerlinggebonden financiering)

aanvragen. Hiermee komt er geld beschikbaar voor de school en ambulante begeleiding/trajectgroep.

Een aantal leerlingen met een REC 3 indicatie wordt inmiddels opgevangen binnen de trajectvoorziening als alternatief voor ambulante begeleiding. Een aantal kinderen krijgt nog ambulante begeleiding totdat per 1 augustus 2014 de invoering van Passend Onderwijs een feit is en alle leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte binnen de trajectvoorziening zullen worden opgevangen.

Mocht de ondersteuningsbehoefte van de REC 3 leerling zodanig zijn dat de leerling niet in de trajectvoorziening kan worden opgevangen, dan kan er bij het Samenwerkingsverband (SWV-VO-ZK) een aanvraag tot extra financiële ondersteuning worden gedaan.

Wat is er mogelijk op het gebied van advies en begeleiding?

Leerling, ouders en school kunnen voor advies en begeleiding een beroep doen op interne en externe professionals.

Decaan

De decaan kan een rol spelen bij het kiezen van een vervolgstudie en/of beroep. Ook voor het vinden van geschikte stageplekken kan de decaan ondersteuning bieden. De decaan kan voor het vinden van een geschikte vervolgopleiding ook samen met de leerling een beroep doen op het Steunpunt Studie en Handicap van het Regionaal Opleidingscentrum www.reacollegenederland.nl

Consulenten OZL

Voor leerlingen die langdurig en/of chronisch ziek zijn en geen indicatie (rugzak) hebben, kunnen school en ouders ondersteuning aanvragen van een "consulent ondersteuning onderwijs zieke leerlingen" werkzaam bij een onderwijs begeleidingsdienst of bij een educatieve voorziening van een academisch ziekenhuis.

Voor de regio Zuid-Kennemerland kun je terecht bij:

OnderwijsAdvies, Planetenweg 115, 2132 HL Hoofddorp, 023-5100000.

Anita Guth a.guth@onderwijsadvies.nl en

Gerardine Honig g.honig@onderwijsadvies.nl

De consulenten adviseren en begeleiden scholen:

- ze ondersteunen de school bij het opstellen van een protocol;
- ze geven advies en tips hoe de school het beste met de situatie kan omgaan;
- geven informatie aan de school over de ziekte van de leerling en de gevolgen daarvan voor het volgen van onderwijs;
- ze wijzen op voorzieningen en regelingen.

De hulp van de consulent OZL, die doorgaans op korte termijn beschikbaar is, kan er voor zorgen dat de leerling betrokken blijft bij de school en het onderwijsproces. De consulent kan hierbij ook gebruik maken van en ondersteuning bieden bij e-coaching (internet, e-mail, chatten, msn, webcam, etc). Daarnaast kan de consulent ook in beperkte mate het onderwijs aan de zieke leerling verzorgen (afnemen van toetsen, lesgeven, etc).

Ambulant Begeleiders

Voor leerlingen die geïndiceerd zijn voor leerlinggebonden financiering (rugzakje) kan een beroep gedaan worden op ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs. Ambulante begeleiding blijft bestaan totdat de leerling is opgenomen in de trajectvoorziening of uiterlijk tot de invoering van Passend Onderwijs.

Leerplichtambtenaar

Eén van de taken van de leerplichtambtenaar is het verlenen van maatschappelijke zorg aan jongeren van 5 tot 18 jaar om ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

En verder:

- onderzoekt en analyseert hij de gesignaleerde (verzuim)problematiek.
- verleent hij kortdurende maatschappelijke hulp en verwijst bij specifieke problematiek naar daarvoor bestemde instanties.

Zowel scholen als ouders kunnen de hulp inroepen van de leerplichtambtenaar wanneer de opleiding dreigt vast te lopen. Via het gemeentehuis kan een afspraak gemaakt worden.

MEE

'Mee' is er voor iedereen met een beperking. Het is een bureau in de buurt, dat adviseert, ondersteunt en de weg wijst. Er werken deskundige mensen die u terzijde kunnen staan bij vragen op het gebied van onderwijs, opvoeding, wonen, werken, sociale voorzieningen, inkomen, vervoer, vrije tijd.

SWV-VO Zuid-Kennemerland

Het samenwerkingsverband heeft expertise van REC 3 overgenomen en een vast aanspreekpunt kunnen creëren voor advies en ondersteuning rondom leerlingen met een functiebeperking.

(Elselies Kokkedee)

Trajectbegeleiders in de scholen worden ondersteund vanuit het samenwerkingsverband door trajectondersteuners die ook behulpzaam kunnen zijn bij het oplossen van vragen omtrent leerlingen met een functiebeperking.

Onderwijs thuis/ziekenhuis/revalidatiecentrum

De aard van de klachten kan er voor zorgen dat de leerling langdurig of regelmatig niet of maar beperkt naar school kan. Voor leerlingen die in verband met ziekte thuis verblijven of in het ziekenhuis zijn opgenomen, is het wenselijk dat het onderwijs zodanig worden ingericht, dat zij op een voor hen geschikte wijze onderwijs krijgen aangeboden. Alleen als een kind in een academisch ziekenhuis verblijft, kan het ondersteuning krijgen van de ter plaatste aanwezige onderwijsgevende.

Hoe te ondersteunen?

- Een goede ondersteuning, regelmatig contact en bezoek is erg belangrijk. Naast de gezelligheidsbezoekjes van klasgenoten is hier een taak weggelegd voor de mentor of trajectbegeleider/leerlingbegeleider.
- Het is aan te bevelen om een vast uur te regelen (één keer per week of per 2 weken) voor individuele begeleiding van de leerling. Op school of thuis. Wanneer er een leerlinggebonden budget beschikbaar is, kan dit hiervoor worden ingezet.
- Ook de consulente zieke leerlingen of de ambulante begeleider kan soms voor de ondersteuning van de leerling buiten school worden ingeschakeld.
- Leerlingen die dat wensen zouden ook een beroep moeten kunnen doen op een studiematje. Dit is een school- of opleidingsgenoot die succesvol studeert en bereid is om leerlingen met problemen een steun in de rug te geven (denk aan maatschappelijke stage!).

Wat te doen met het lesrooster?

- In overleg met de verantwoordelijke afdelingsleider kan de mentor of trajectbegeleider een individueel lesrooster voor de leerling samenstellen, dat rekening houdt met zijn of haar belastbaarheid en begeleidingsbehoefte
- Bij een individueel lesrooster is een vaste structuur voor alle partijen praktisch. Afhankelijk van de situatie kan het voor het hele jaar, voor een half jaar of voor bijvoorbeeld een kwartaal, gaan gelden.

- Tussenuren kunnen al dan niet wenselijk zijn. In sommige gevallen zijn ze prettig om even bij te kunnen komen. In andere gevallen is het op school zijn op zich al behoorlijk uitputtend, dan kunnen er beter geen gaten in het rooster zitten.
- Lokaalwisselingen kunnen ontspannend zijn, maar ook erg belastend in verband met hulpmiddelen, oriëntatie, beperkte mobiliteit en te grote input. Sommige scholen werken met een vast lokaal voor de klas in plaats van een vast lokaal voor de docent.
- Een goede verdeling van de beschikbare energie over de dag is belangrijk. De leerling zou niet alle beschikbare energie op school op moet gebruiken. Het kan zijn dat het aantal lessen dat per dag gevolgd kan worden, minder is dan het verplichte aantal.
- De effectiviteit van de gevolgde lessen is hoger wanneer er binnen de schooltijden zoveel mogelijk aangesloten wordt bij de concentratiepieken van de leerling. De klachten veroorzaken nogal eens diepe dalen in het concentratievermogen. De een heeft het meest aan de eerste vier lessen, de ander functioneert het beste in de lessen rond de middagpauze.
- Een sluitend rooster kan voor sommige leerlingen zo wenselijk zijn dat er gebruik gemaakt kan worden van parallelklassen om dit te realiseren. Er zijn ook leerlingen waarvoor dit teveel veranderingen en onzekerheid oplevert.
- Aanpassingen in het rooster kunnen ook nodig zijn om gebruik te kunnen maken van docenten die in staat en bereid zijn om de begeleiding op zich te nemen.
- Bij de keuze van een beperkt lesrooster is het goed om te overleggen naar welke vakken de voorkeur uitgaat: vakken waarmee de leerling de meeste moeite heeft, vakken die een groot praktijkdeel hebben, concentrische vakken, etc.

Omtrent huiswerk en tele-educatie:

- Samen met de ouders, de leerling, de mentor, docenten, de klasgenoten en externe begeleiders kunnen er afspraken gemaakt worden over hoe planningen, aantekeningen, het huiswerk en werkstukken van en naar school komen.
- De docenten van de vakken waaraan thuis wordt gewerkt, zorgen ervoor dat de leerling, door het opgeven en nakijken van huiswerk bij kan blijven.
- De verantwoordelijkheid voor de planning en voortgang per vak ligt zowel bij de betreffende docent als bij de leerling.
- Ook kunnen de docenten de leerling via e-mail begeleiden. De school en de ouders zorgen er dan voor dat er digitale mogelijkheden zijn voor het doorsturen van leerstof, huiswerkcontrole, uitleg en instructie.
- Een stap verder gaat de inzet van tele-educatie, waarbij leerlingen thuis of in het ziekenhuis (voor een deel) weer rechtstreeks onderwijs volgen en contact met hun klas houden. Een voorbeeld hiervan is het project KlasseContact (webchair/digibeter). Dit maakt het mogelijk dat zieke leerlingen via computerapparatuur toch aanwezig kunnen zijn in de klas. Er wordt een beeld- en geluidverbinding gelegd tussen de leerling (thuis of in het ziekenhuis) en de school.

Wereldschool

De Wereldschool verzorgt het afstandsonderwijs voor Nederlandstalige kinderen die in het buitenland verblijven, maar kan ook worden ingezet voor onderwijs in Nederland. Met de Wereldschool kan het onderwijs doorgang vinden, dit kan met name voor langdurig thuis zittende leerlingen een goed mogelijkheid zijn om achterstanden tegen te gaan, dan wel in te lopen. De Wereldschool kan iets betekenen voor leerlingen in klas 1 en 2 van vmbo, havo en vwo, voor leerlingen van klas 3 en 4 van havo en vwo en verder voor het vak Nederlands voor leerlingen van de hoogst klassen van havo en vwo.

Wat is er mogelijk wat betreft aanpassing in wet- en regelgeving?

Voor sommige leerlingen met een functiebeperking zijn eerder genoemde aanpassingen –de aanpassingen die de school zelf kan verzorgen- niet voldoende om een opleiding met succes te kunnen afronden. De school, leerplichtambtenaar en de onderwijsinspectie kunnen noodzakelijke aanpassingen realiseren op gebied van studieduur, studielast, toetsen en examens.

Aanpassen van de studieduur

De effectieve studietijd in een schooljaar kan voor jongeren met een functiebeperking veel lager zijn dan die van hun klasgenoten. Zij zullen in veel gevallen langer over hun studie gaan doen. De voorschriften met betrekking tot de “maximale verblijfsduur” in het voortgezet onderwijs kunnen dan een belemmering vormen.

- De maximale verblijfsduur voor het hele vmbo is inmiddels vervallen. Er wordt individueel bekeken of een leerling gebaat is bij één (of meer) extra jaren op het voortgezet onderwijs of dat de leerling de overstap maakt naar het mbo.
- De maximale verblijfsduur in de eerste drie leerjaren van de havo en vwo (= 5 jaar) kan op verzoek van het bevoegd gezag door de inspectie met een jaar verlengd worden. Daarnaast kan de school, om problemen met de maximale studieduur in de onderbouw van havo en vwo te voorkomen, gebruik maken van de eigen beleidsruimte met betrekking tot beperking van de studielast.
- De bovenbouw havo/vwo kent geen maximale verblijfsduur. De school heeft hier eigen beleidsruimte, die zij voor deze doelgroep kan inzetten.

Aanpassingen in de studielast

Het voortgezet onderwijs heeft twee functies,

1. het voorbereiden van de leerlingen op het vervolgonderwijs en
2. brede vorming van de leerlingen.

Ook voor jongeren met een functiebeperking zijn beide functies belangrijk en ook zij worden geacht een breed onderwijsprogramma te volgen. Toch is het mogelijk om, soms in overleg met de onderwijsinspectie, de studielast voor deze leerlingen op een aantal punten te beperken:

Dat betekent voor leerlingen in de onderbouw:

In de eerste twee jaren van voortgezet onderwijs volgen leerlingen een uitgebreid vakkenpakket, dat qua samenstelling voor bijna iedereen hetzelfde is. De zogenaamde kerndoelen beschrijven wat alle leerlingen in de onderbouw moeten leren. Leerlingen moeten na klas 2 nog alle sectoren of profielen kunnen kiezen.

- De school kan ontheffingen verlenen voor individuele leerlingen van bepaalde kerndoelen. Gedacht kan worden aan leerlingen met dyslexie, of aan leerlingen met een lichamelijke of zintuiglijke handicap. De school moet met de ouders overleggen en in geval van een ontheffing, deze melden aan de Inspectie van het Onderwijs. De tijd die hierdoor vrijkomt, moet de school aan andere vakken besteden. Voorwaarde is dat de betreffende leerling na klas 2 gevolgd te hebben, nog steeds – binnen de gekozen leerroute (schoolsoort, leerweg) - alle sectoren of profielen kan kiezen. De ontheffingsmogelijkheid geldt in de meeste gevallen niet voor de moderne talen. Wel kan de school hier de wijze van toetsen voor deze leerlingen aanpassen.
- Ook naast de ontheffingen is er ruimte voor maatwerk. Op basis van de kerndoelen onderwijs kan door de school voor de leerling met extra ondersteuningsbehoefte een individueel programma worden uitgewerkt. Zonder het uitgangspunt, dat door de betreffende leerling na klas twee nog steeds – binnen de gekozen leerroute (schoolsoort, leerweg) - alle sectoren of profielen gekozen moeten kunnen worden, geweld aan te doen,

kan er, met een schuin oog naar de gewenste sector of profiel, een verdeling in de diepgang gemaakt worden tussen de toekomstige examenvakken en de overige vakken. Er kan zelfs in uitzonderingen vervroegd profiel gekozen worden.

Dat betekent voor het vak lichamelijke opvoeding:

De school kan in overleg met de ouders besluiten om op grond van de klachten aan de leerling een vrijstelling te geven voor het vak Lichamelijke Opvoeding. Gezien de maximale belastbaarheid van deze doelgroep kan ook afgezien worden van vervangende opdrachten. De school meldt de vrijstelling bij de onderwijsinspectie.

Dat betekent voor deelname aan onderwijsactiviteiten:

Het schoolbestuur kan een vrijstelling geven van deelname aan bepaalde onderwijsactiviteiten. Daarbij wordt ook bepaald of er en zo ja welke onderwijsactiviteiten in de plaats komen van die waarvan vrijstelling is verleend. Voor deze doelgroep is dus ook een volledige vrijstelling mogelijk.

Het kan in individuele gevallen natuurlijk ook zo zijn dat het juist bijzonder wenselijk is dat een jongere met een functiebeperking wel mee kan met excursies of met de schoolreis. Dan is het voor de school een extra uitdaging om deze zo te organiseren dat dit mogelijk is. Ze kan daarbij een beroep doen op de Nederlandse Branchevereniging Aangepaste Vakanties. Ouders met een laag inkomen kunnen ook een beroep doen op Leergeld Nederland.

Dat betekent voor de beroepsgerichte stage:

Ook voor stages geldt echter dat voor jongeren met een functiebeperking maatwerk noodzakelijk is. Voor een deel van de doelgroep vormt de stage een onoverkomelijke barrière. Stage is geen verplicht onderdeel. De uren mogen door de school ook anders worden ingevuld voor leerlingen die als gevolg van de klachten niet in staat zijn om stage te lopen.

En voor de maatschappelijke stage:

De maatschappelijke stage vormt vanaf 2011 een verplicht onderdeel dat vermeld wordt op de cijferlijst van het diploma. Er moet in totaal tenminste 72 uur aan maatschappelijke stage verricht worden.

Leerlingen, scholen en stage aanbieders krijgen veel vrijheid om een stage in te vullen. Per definitie gaat het bij de maatschappelijke stage om maatwerk, dat past bij de mogelijkheden en wensen van elke leerling. De school beslist in hoeverre de leerling voldaan heeft aan zijn of haar verplichting om een maatschappelijke stage te volgen. De school bepaalt daarom in hoeverre verzuim van een stage door ziekte of andere oorzaken, reden is om de stage in te halen.

Dat betekent voor de kunstvakken/CKV:

Voor een aantal leerlingen met een functiebeperking is het niet mogelijk om deel te nemen aan de in het programma opgenomen excursies en culturele evenementen en tentoonstellingen te bezoeken. De school kan voor deze leerlingen voor dit vak een vervangend programma van toetsing en afsluiting samenstellen. Bijvoorbeeld met documentaires en films die thuis gekeken kunnen worden.

Toetsen en proefwerken

Aan de regeling kwaliteitseisen die door de onderwijsinspectie is opgesteld, is speciaal voor leerlingen met een beperking toegevoegd, dat toetsen mogen worden afgenomen op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden en de condities van de betreffende kandidaat.

De onderwijsinspectie ontvangt graag van de school een overzicht van de afwijkende voorwaarden, zoals zij die voor deze doelgroep wil gaan toepassen.

Geldigheidsduur prestaties;

Binnen de eigen beleidsruimte kan door de school vastgelegd worden dat de door de leerling afgeronde opdrachten en de behaalde resultaten voor toetsen, proefwerken en opdrachten geldig blijven gedurende de gehele verdere opleiding

Toetsen, proefwerken en opdrachten elders afleggen;

Per onderdeel kan voor de betreffende leerling afgesproken waar toetsen en opdrachten worden uitgevoerd. Dit kan dus ook bij de leerling thuis zijn. De rol van toezichthouder bij het afnemen van toetsen en het uitwerken van opdrachten kan zo nodig door de locatiedirecteur worden overgedragen op 'derden'. Dit kan bijvoorbeeld ook een conciërge zijn, een ambulante begeleider of een consulent OZL zijn.

Verlenging beschikbare tijd voor proefwerken en toetsen;

De beschikbaar gestelde toetstijd mag voor de betreffende leerling verlengd worden met 30 minuten of meer indien de mogelijkheden van de kandidaat daartoe aanleiding geven. Waar nodig kunnen ook rustmomenten worden ingelast.

Samenvoegen of opdelen van toetsen en proefwerken;

Om aan te kunnen sluiten bij met de mogelijkheden en de condities van de betreffende leerling wordt naar bevinden gehandeld met betrekking tot het verminderen of vermeerderen van toetsmomenten. Zo kunnen twee toetsen of proefwerken over kleinere leerstof eenheden worden samengevoegd tot één toets/proefwerk over de samengevoegde leerstofeenheid of kan één toets of proefwerk over een grotere leerstofeenheid worden opgedeeld over twee kleinere.

Inhaal- en herkansingmogelijkheden;

Ontbrekende voorspelbaarheid voor aanwezigheid, concentratieproblemen en de kans op plotselinge uitval van het denkvermogen maken afwijkende afspraken noodzakelijk. Vastgelegd kan worden dat er voor de betreffende leerling geen beperking geldt van het aantal inhaal- en herkansingmogelijkheden. De betreffende docent zorgt dan voor extra toetsen of proefwerken.

Toetsmomenten;

Waar nodig kan voor de betreffende leerling worden afgeweken van de vastgelegde toetsmomenten (toetsweken/proefwerkweken). Er wordt dan buiten de toetsweken om een individuele planning gemaakt. De betreffende docent zorgt dan voor extra toetsen of proefwerken.

Toetsvorm;

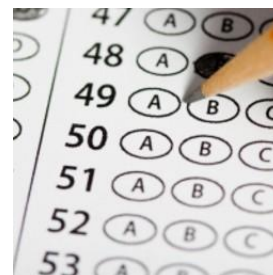
Toetsen en proefwerken worden op een van te voren vastgelegde wijze (schriftelijk of mondeling) gesteld. In afwijking hiervan kunnen ze voor de betreffende leerling ook op een andere wijze worden afgenomen. Zo kunnen schriftelijke toetsen en overhoringen ook mondeling worden afgenomen of kan de computer, een smartphone/ipod worden ingezet worden om een toetsmogelijkheid te realiseren.

'Schoolwerk' laten vervallen;

Het is mogelijk om het onderdeel "Schoolwerk" uit het programma van toetsing en afsluiting te laten vervallen. Met schoolwerk wordt de verzameling van schriftelijke overhoringen bedoeld, die tussentijds worden afgenomen. De prestaties van al deze korte toetsmomenten worden bij elkaar geteld en gemiddeld. Dit gemiddelde cijfer weegt mee in de totale beoordeling. Het weglaten van dit onderdeel bespaart de doelgroep leerling veel energie. De 'weging' wordt dan daarop aangepast.

Eindexamen

Artikel 55 van het Examenbesluit biedt de directeur van de school de mogelijkheid om waar nodig, in overleg met de onderwijsinspectie, van de voorschriften af te wijken om leerlingen met een beperking gelijke kansen te geven de opleiding met succes af te ronden. De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht de school om voor deze doelgroep, op verzoek van de ouders /leerling, van deze mogelijkheid gebruik te maken. Het kan dan, onder meer, gaan om de volgende aanpassingen:

Verlenging van de examentijd;

Vastgelegd kan worden dat voor de betreffende leerling de beschikbaar gestelde examentijd verlengd wordt. Een verlenging met 30 minuten is algemeen gebruikelijk, maar waar nodig is zelfs een verdubbeling van de effectieve examentijd mogelijk.

Inlassen van rusttijd tijdens het eindexamen;

Een (herhaalde) noodzakelijke onderbreking om te rusten tijdens het examen is toegestaan. De rusttijd mag in dat geval bij de examentijd worden geteld en staat dus los van de toegestane verlenging van de examentijd. De tijd wordt stilgezet op het moment dat de leerling gaat rusten en gaat pas weer lopen, wanneer de leerling weer aan het examen verder gaat.

Andere wijze van afnemen;

De onderdelen van het Centraal Schriftelijk examen worden schriftelijk gesteld. In afwijking hiervan kunnen deze ook mondeling of op een andere wijze worden afgenomen. Indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt wordt de onderwijsinspectie hiervan uiterlijk 3 maanden voor het examen in kennis gesteld. De locatiedirecteur ziet er op toe dat de afwijkende examenvorm voldoet aan de kwaliteitseisen zoals die gesteld zijn ten aanzien van validiteit en betrouwbaarheid

Thuis examen afleggen;

Wanneer dat nodig is, kunnen er afspraken gemaakt worden over de locatie waar het examen plaatsvindt. Dit kan dus ook bij de kandidaat thuis zijn, in het ziekenhuis of revalidatiecentrum. Indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, wordt de onderwijsinspectie hiervan tijdig voor het examen in kennis gesteld. De school wijst voor het elders afnemen van (onderdelen van) het centraal schriftelijk examen een examinerator en een extra toezichthouder aan. De locatiedirecteur overhandigt de eindexamenopgave voor het betreffende onderdeel in een gesloten couvert aan de examinerator. Deze bewaart die met de vereiste geheimhouding tot het moment van de aanvang van het landelijk vastgestelde examentijdstip. Na afloop ondertekenen de beide toezichthouders de gemaakte examenopgave. Er wordt een kopie gemaakt en daarna gaat het werk mee terug naar school, waarna de normale procedure verder wordt gevolgd.

Examen afleggen op een afwijkend tijdstip op de examendag;

Sommige leerlingen zijn 's-middags al volkomen uitgeput en niet meer in staat om enige hersenarbeid te verrichten. Andere hebben juist gedurende de ochtend zoveel pijn en druk op het hoofd dat zij pas later op de ochtend in staat zijn om zich te concentreren op het werk. De directeur mag, als voorzitter van het examen, een voorstel aan de inspectie doen om voor deze kandidaten het tijdstip van het afnemen van het eindexamen op de vastgestelde eindexamendag te vervroegen of te verlaten. Er zal daarbij vermeld moeten worden op welke wijze de school voorziet in quarantaineregels, zodat kandidaten, maar ook docenten, geen enkele mogelijkheid hebben om "voorkennis" op te bouwen.

Verdeling eindexamen over de tijdvakken;

De totale belasting, die het eindexamen voor de leerling met een functiebeperking met zich meebrengt, is onder meer afhankelijk van het examenrooster. Als het mee zit, zit er ruimte tussen de examenmomenten. Met wat pech is er op opeenvolgende dagen een vak of zijn er zelfs twee vakken op één dag. Het is mogelijk om de kansen voor deze leerlingen te verhogen door op voorhand een planning te maken waarbij de eindexamenvakken over het eerste, het tweede en het derde tijdvak worden verdeeld. Het is dan verstandig om een zwak vak in eerste of tweede ronde te doen, zodat in de derde ronde naast een eventuele afsluiting van het examen, ook herkansing kan worden. Afronding en herkansing zijn dus tegelijkertijd toegestaan.

Het kan voorkomen dat pas in de loop van het voorjaar duidelijk wordt dat een kandidaat zover gevorderd is met een vak dat afsluiting hiervan met een eindexamen in het tweede of derde tijdvak, alsnog haalbaar is. Het is altijd handig om voor dit soort leerlingen toch provisorisch aan te geven dat deelname voor de betreffende vakken overwogen wordt. De school kan altijd beter aanmelden en achteraf aangeven dat de kandidaat ziek was, dan niet aanmelden en toch mee laten doen. Maar ook als aanmelden eerder achterwege is gebleven kan de leerling alsnog deelnemen aan het tweede of derde tijdvak. Uiteraard moet wel het schoolexamencijfer 3 dagen voor deelname aangeleverd zijn bij het Basisregister Onderwijs. Voor de derde ronde moet het schoolexamencijfer in de eerste week van juli zijn aangeleverd.

Spreiding afdame eindexamen over twee schooljaren;

Voor jongeren met chronische klachten, waarvoor één examenjaar niet toereikend is, kunnen individuele regelingen getroffen worden. Artikel 59 van het Eindexamenbesluit maakt spreiding van voltooiing van het eindexamen over twee jaar mogelijk. De schooldirectie kan dit toestaan, nadat ze hierover met de inspectie heeft overlegd. In overleg met de leerling wordt afgesproken hoe de examenvakken over de twee jaar worden verdeeld.

Afsluiten vakken in het voorlaatste jaar;

Artikel 37a van het Eindexamenbesluit regelt de mogelijkheid om al in het voorlaatste jaar in één of meer vakken examen af te leggen. Dit maakt het mogelijk om zonder tussenkomst van de inspectie het examen te spreiden. Een combinatie van 'spreiding van voltooiing van het eindexamen' met de bepaling in het examenbesluit dat alle leerlingen in het voorlaatste schooljaar met het examen kunnen beginnen, maakt het voor doelgroepjongeren mogelijk om de eindexameninspanning over 3 jaar te verdelen.

Hulpmiddelen bij het afleggen van het examen;

Wanneer er voor een leerling met chronisch klachten of een beperking bijzondere hulpmiddelen nodig zijn om het eindexamen te kunnen maken kan dit met de directeur van de school overlegd worden. In een aantal gevallen zal hiervoor een deskundigenrapport of medische verklaring nodig zijn.

Maatwerk

Voor 3% van alle leerlingen met een functiebeperking in het reguliere vmbo, havo of vwo zijn bovengenoemde maatregelen toch niet voldoende om een diploma te behalen. In dit geval kan de school voor deze leerlingen samen met de leerling en de ouders en in overleg met de leerplichtambtenaar en de onderwijsinspectie voor maatwerk zorgen.

De vraag is dan: “Welk geheel eigen opleidingsplan en – vorm is er voor deze individuele leerling noodzakelijk om uitzicht te blijven behouden op een diploma en/of toelating tot een vervolgopleiding op niveau?”

De volgende aanpassingen zijn mogelijk

Naast structurele begeleiding door de trajectbegeleider vanuit de trajectvoorziening:

- Terugbrengen aantal studievakken per schooljaar
- Herverdeling van de leerstof over de leerjaren
- Studietijd optimaal gebruiken
- Samenwerken met andere scholen
- Aanpassen van het opleidingspakket
- Sprokkelen van vakken via volwassenenonderwijs
- Examenjaren volledig doorbrengen op het ROC
- Combineren van cijferlijsten
- Zonder diploma naar de vervolgopleiding
- Stapelen en doorstromen

Indien in de trajectvoorziening niet de nodige begeleiding geboden kan worden, of er zijn specifieke materialen nodig, dan is hiervoor bij het samenwerkingsverband een budget beschikbaar. Om hiervoor in aanmerking te komen moeten de ondersteuningsbehoeften in kaart zijn gebracht als ook het gewenste ondersteuningsaanbod. Het moet duidelijk zijn waarom dit niet vanuit de trajectvoorziening geboden kan worden. Meer informatie hierover kan worden opgevraagd bij het samenwerkingsverband.

Mogelijk overlijden

Een kleine groep ernstig en/of chronisch zieke kinderen zal uiteindelijk aan de aandoening komen te overlijden. Voor deze kinderen is de dreiging van de dood op dat moment veranderd in ‘realiteit’. Deze fase wordt de ‘palliatieve fase’ genoemd. Iedere school doet er goed aan om een protocol te hebben met daarin de route die de school neemt ingeval van overlijden van een leerling. Informatie met handreikingen voor de school over de fase voor, tijdens en na het overlijden van een leerling kan worden opgevraagd bij het samenwerkingsverband.

Bronnen

“Talenten benutten - Jongeren met een handicap of chronische klachten in het reguliere voortgezet onderwijs. Handreiking VO, Informatie en tips om de opleiding van doelgroepjongeren op koers te houden of weer vlot te trekken” - Uitgave van de WEC-Raad, Utrecht, juni 2010 – samengesteld door Theo van der Werf.

www.ziezon.nl : voor allerlei achtergrond informatie over de meest uiteenlopende ziektebeelden

www.klassencontact.nl : Voor het aanvragen van de (mobiele) digibeter/webchair

www.jongerenbinnenboord.nl

www.wecraad.nl

www.balansdigitaal.nl

www.lotjeenco.nl

www.swv-vo-zk.nl

Voor aanvullende informatie:

Korte Verspronckweg 7-9
2023 BS Haarlem
023-5411908
www.swv-vo-zk.nl
info@swv-vo-zk.nl